

Linkitetyn datan periaatteet kuvailutyökaluissa - esimerkkeinä Libris XL ja Sinopia

Martin Engberg, Minna Kantanen, Tapani Moisio, Eeva-Riitta Peltonen,
Anneli Renfors

Melinda huomenna -tilaisuus 28.3.2022
Kansalliskirjasto, Kirjastoverkkopalvelut

Sisältö

- Tietomalli Libris XL:ssä ja Sinopiassa: BIBFRAME 2.0
- Linkitetyn datan toteutus kuvailutyökaluissa
- Yhteiset piirteet
- Eroavaisuudet
- Lyhyet demot kuvailutyökaluista

BIBFRAME 2.0

Work/verk-tietue

- Tiedot muun muassa vastuullisuudesta, kielestä, aiheesta
- Esimerkiksi uusi käänös = uusi teos (RDA:ssa se on ekspressio)

= RDA:n teos + ekspressio

Instance/instans-tietue

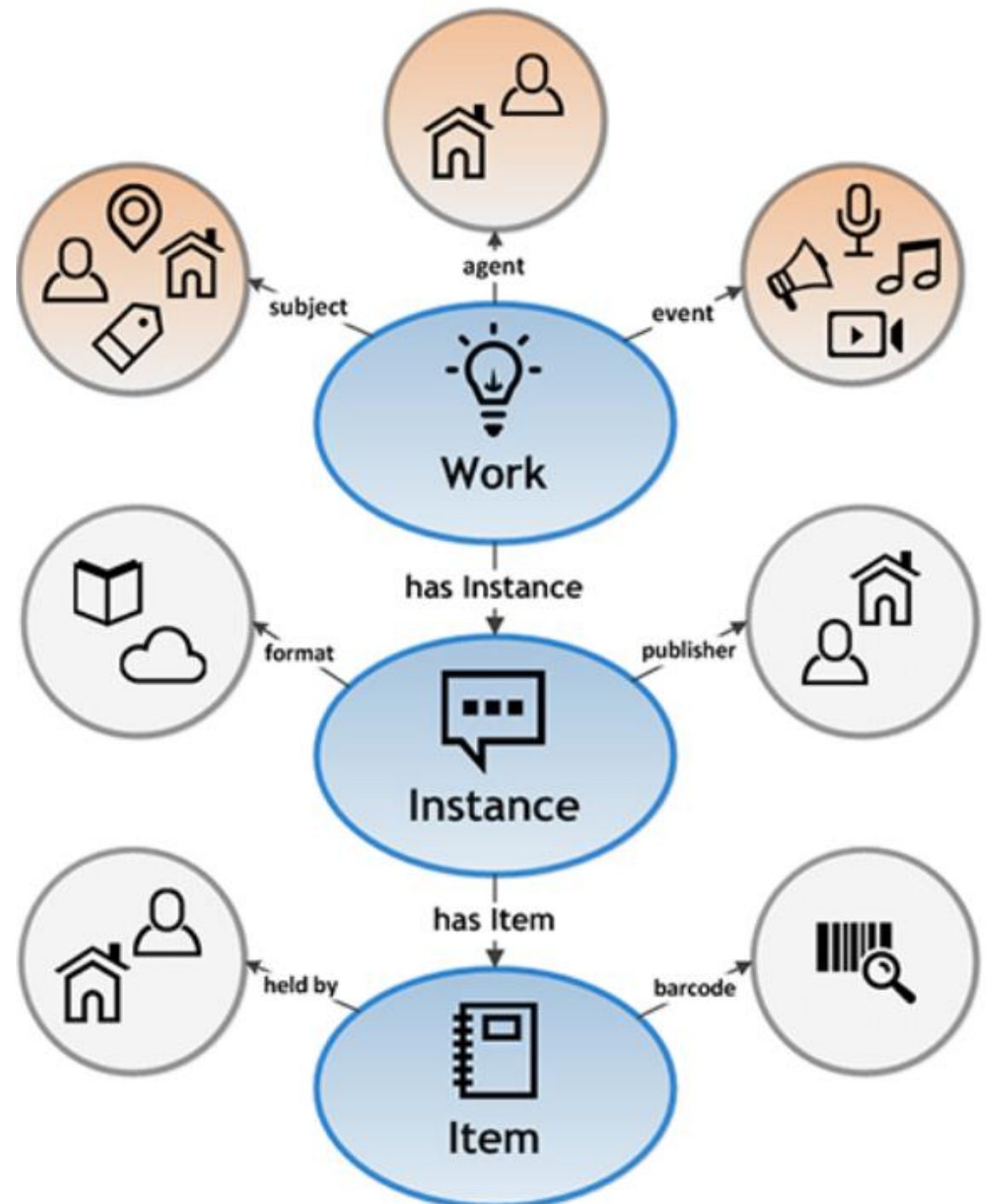
- Tiedot muun muassa julkaisutiedoista ja ilmiasusta
- Esimerkiksi MP3-äänitiedosto, painettu, 15. painos on instanssi

= RDA:n manifestaatio

Item/exemplar-tietue

- Tiedot muun muassa sijainnista, hyllyluokasta, viivakoodista
- Esimerkiksi kolme kappaletta samaa painettua kirjaa Libris XL:ssä Bestånd-tietue

= RDA:n kappale

Linkitetyn datan toteutus kuvailutyökaluissa

- Instanssin ja teoksen / teoksen ja instanssin väliset suhteet
- Suhteet aineistojen ja toimijoiden välillä
- Tunnisteet, auktorisoidut nimimuodot, asiasanat ja fraasit
- Yksittäisiin tietoelementteihin voi lisätä termin tai auktorisoidun nimen mistä tahansa lähteestä (esimerkiksi KANTO, asiasanastot, Metatietosanasto) ja siten linkittää sanasto kuvailuun

Suhteet aineistojen ja toimijoiden välillä

- Toimijat ja suhteet merkitään vain kerran
- Suhteet ilmaistaan sanaston avulla, esimerkiksi Metatietosanastosta poimituilla termeillä (kirjoittaja, toimittaja, kuvittaja)
- Henkilöiden nimet linkitetään auktoriteettitietueisiin (esimerkiksi KANTO)

Yhteiset piirteet

- BIBFRAME-tietomalli
- Auktorisoitujen nimimuotojen ja fraasien käyttö
- Paljon ohjeita integroituna kuvailutyökaluun
- MARC-tietuetta voi tarkastella BIBFRAME-tietueen rinnalla
- Linkit: hakemalla järjestelmästä ja poimimalla
- ISBD-välimerkitys kuvailuelementeissä, joihin tallennetaan "kuten kuvailtavassa aineistossa on" (kustannus- ja vastuullisuustiedot)
- Tietueiden muokkaaminen, kopioiminen ja luominen mahdollista
 - Muunto painetusta verkkojulkaisuksi ok ainakin Libris XL:ssä

Eroavaisuudet 1/2

Libris XL

- Sovellettu [BIBRFAME-tietomalli](#)
- Oma sanasto: [Basvokabulär](#)
- Luettelointipohjat tehdään keskitetysti
- Linkitysmäärittelyt ja ohjeistukset tehdään luettelointipohjissa?

Sinopia

- [BIBFRAME-tietomalli](#)
- [BIBFRAMEn sanasto](#) käytössä
- Luettelointipohjia voi tehdä/kopioida/muokata kuka vaan
- Linkitysmäärittelyt ja ohjeistukset tehdään luettelointipohjissa
 - Mitään, mitä ei ole määritelty luettelointipohjassa, ei voi lisätä

Eroavaisuudet 2/2

Libris XL

- RDA-kuvailuohjeita ei ole integroitu
- Tietue poistettavissa helposti
- Teos-instanssi-linkitykset toisiinsa vielä puutteellisia

Sinopia

- RDA-kuvailuohjeet integroituna kuvailuelementteihin
- Tietueen poisto anottava ylläpidosta
- Linkkejä voi luoda tietueitten välille myös kopioimalla URI

Lopuksi

- Kaikkia aineistoja voi kumpaankin kuvailla
- Epäsuhta tutkittavan aineiston välillä
 - Libris XL:ään vietiin testiaineistoa Melindasta, Sinopiaan ei
 - Libris XL:ää testattu kauemmin
- Kaikki kirjastot voivat kuvailla yhteiseen tietokantaan
 - Sijaintitiedot Item-tietueeseen
 - Replikointi paikalliskantoihin? (myös toisinpäin?)
 - Konversiot BIBFRAMEsta MARC 21:een ja MARC 21:stä BIBFRAMEen?
- Kuvailu muuttuisi niillä kirjastoilla, joissa kuvailtaisiin Libris XL:llä tai Sinopialla
 - Uusi tietomalli + uusi järjestelmä → koulutusta tarvitaan

Kiitos!

melinda-posti@helsinki.fi

Melinda-wiki: <https://www.kiwi.fi/display/melinda>

<https://twitter.com/Melindapalvelu>